THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish Newspaper of Western Canada.

אידישעס וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East

Published daily except Saturday and Sunday

ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA

Subscription: $6.00 per year.

Est. 1910 Phones: 55 409—52 213

Winnipeg — Manitoba

בריטישע פאבריקאנטן און קאנאדע

עס איז שוין איצט אזוי גוט ווי זיכער, אז די בריטישע רעגירונג וועט נים אננעמען פרעמיער בענעטס פארשלאג וועגן אינטער־אימפעריאלע פאר־צוג טאריפן, וואס וואלטן זי פארפליכטעט צו א טאריפן פאליטיק. אויב זי האט נאך דערווייל נים אפן דערקלערט זיך קעגן דעם פארשלאג, איז דאס געווען צוליב העפלאכקייט. זי האט אבער פאר דער אימפעריאלער קאנפע־רענץ פארגעלייגט אויך אירע פלענער פאר דעם וואוקס פונ׳ם אינטער־אימ־פעריאלן האנדל, וואס טראגן אייגנטלאך דעם כאראקטער פון קעגן־פאר־שלאגן.

אויב אבער מר. בענעט האט מיט זיין פארשלאג וועגן פארצוג טארי־פען נים געטראפן אין ציל, האט ער אבער דערפאר געטראפן אינ׳ם סאמע צענטער פון ציל־ברעט מיט זיין אויסרייד צו די בריטישע פאבריקאנטן, למאי זיי באנוצן זיך נים ווי געהעריק מיט דעם מארק וואס קאנאדע שטעלט מים זיך פאר פאר זיי.

מיט צוויי יאר צוריק, ווען דזש. ה. טאמאס איז דא געווען און האט אונז גע׳מוסר׳ט למאי מיר קויפן נים גענוג סחורה פון ענגלאנד, האבן מיר שוין דאן באמערקט, אז דער מוסר איז געווענדעט נים אויף דעם ריכטיקן אדרעס. מר. טאמאס האט געדארפט מוסר׳ן די בריטישע פאבריקאנטן און געשעפטסלייט, למאי זיי פארקויפן אונז וויניק. עס איז אן עלעמענטארער געשעפטס פרינציפ, אז דער סוחר דארף זוכן דעם קונה, און נים פארקערט. — א פרינציפ וואס די אמעריקאנער סוחרים פארשטייען זייער גוט און פראקטיצירן גרינדלאך, און באקומען דערפאר דעם קאנאדער קונה.

און די בריטישע סוחרים און פאבריקאנטן האט דאך קאנאדע געגעבן די בעסטע געלעגנהייטן צו קריגן דעם קאנאדער מארק. אמווייניקסטנס ביז איצט האבן בריטישע פראדוקטן ביי אונז געקראגן גוואלדיקע טאריף הנחות. — א סך גרעסערע הנחות, אגב, ווי די וואס מר. בענעט באט זיי איצט אן. און נים געקוקט אויף דעם האבן די אמעריקאנער סוחרים געצאלט העכערע טאריפן און געשלאגן דא די בריטישע סוחרים.

די בריטישע פאבריקאנטן האבן פשוט נים געמאכט די געהעריקע אנשטרענגונגען צוצופאסן זייער פראדוקציע צו קאנאדער באדינגונגען און געשמאק, און זיי האבן נים ארויסגעצייגט די פעאיקייט צו רעקלאמירן זיי־ערע פראדוקטן און מאכן זיי פאפולער אין קאנאדע, ווי דאס האבן די אמע־ריקאנער פאבריקאנטן באוויזן צו טאן.

אויסער דעם קאנאדער מארק וואס די אמעריקאנער האבן דערוואָרבן פאר א גרויסן האנדל, האבן זיי דא אויך געבויט זייערע פאבריק אפטיי־לונגען, וואס האט זיי געגעבן די מעגלאכקייט אויסצומיידן די הויכע טאריפן און צו שטיין אין נאענטער פארבינדונג מיט׳ן קונה. די בריטישע פאברי־קאנטן האבן דאס פארנאכלעסיקט צו טאן, כאטש זיי זיינען ווייטער פון דעם קאנאדער מארק און פאר זיי וואלט געווען וויכטיקער צו קומען מיט אים אין נאענטער פארבינדונג. דער רעזולטאט איז, ווי מר. בענעט האט איצט דערקלערט אין לאנדאן, אז די אמעריקאנער אינדוסטריע האט זיבן הונדערט פאבריק אפטיילונגען אין קאנאדע, בעת די בריטישע האט בלויז זיבעציק אזעלכע אפטיילונגען.

בעת קאנאדע ליידעט פון צופיל רחבות און פון מאנגל אין מענשן צו באארבעטן אירע ריזיקע רייכטימער, ווערט ענגלאנד געשטיקט פון איבער־באפעלקערונג. קאנאדע, נים געקוקט אויף דער אנטי־אימיגראנטישער שטי־מונג וואס הערשט דא צייטווייליק, וואלט גערן אויפגענומען דא בריטישע אימיגראנטן, ווען עס זאל דא נאר זיין פאר זיי ארבעט.

אבער די בריטישע באפעלקערונג וויל איצט נים וואנדערן קיין קאנא־דע הויפטזאכלאך דערפאר, ווייל זי איז געוויינט געוואָרן צו שטאטיקע בא־שעפטיקונגען און אין קאנאדע איז א דוחק אויף אזעלכע. ווען די בריטישע פאבריקאנטן וואלטן בעסער פארשטאנען די געלעגנהייטן וואס קאנאדע גיט זיי אין דער הינזיכט און וואלטן געבויט זייערע פאבריקן אין קאנאדע גופא אנשטאט צו ווארטן דער קאנאדער מארק זאל קומען צו זיי, וואלטן זיי דער־מיט געהאלפן קאנאדע אין א גרויסער מאס צו לייזן איר באפעלקערונג פראבלעם, און ענגלאנד — צו באפרייען זיך אין א גרויסער מאס פון איר ארבעטסלאזיקיים.

פרעמיער בענעט, ריידנדיק אין לאנדאן וועגן דעם ענין, האט אויס־גערופן: ״קומט און העלפט אונז, און מיר וועלן אייך העלפן צו געפינען האנ־דעל פאר אייערע שיפן, געשעפטן פאר אייערע באנקירן און היימען פאר אייער איבערפלוס פון באפעלקערונג.״

אונטער מר. בענעטס רעזשים וועלן די בריטישע סוחרים פארלירן א סך פון די פארצוגן אין טאריפן וואס זיי האבן ביז איצט געהאט. די ברי־טישע פאבריקאנטן קאנען אבער דאס מער ווי אפמאכן ווען זיי זאלן נאכ־פאלגן דעם ביישפיל פון די אמעריקאנער פאבריקאנטן און בויען זייערע פאבריקן אין קאנאדע.

וועלן זיי דערהערן מר. בענעטס רוף?

קאן מען היילן קאפיטאליזם מיט טשאד?

אין א צייט פון עקאנאמישן קריזיס, איז עס גאנץ נאטירלאך, אז אונ־טערנעמער זאלן זוכן צו שניידן זייערע אויסגאבן. א סך אונטערנעמער וועלן מסתמא אויך זוכן אין אזא צייט אויסנוצן די לאגע צו שניידן שכירות פון די ארבעטער אדער צו צווינגען זיי צו ארבעטן לענגערע שעה׳ן, — אויב נאר די ארבעטער קאנען נים ארויסצייגן קיין געהעריקן ווידערשטאנד.

ווען דאס טוט אן אינדיווידועלער אונטערנעמער, איז דאס נאך אפ־שר גאנץ לאגיש. אבער צו ריידן וועגן דעם ווי אן אלגעמיינעם נאציאנאלן מיטל קעגן דעם קריזיס, — ווי דאס האט געטאן לארד אינטשקייפ, א גרוי־סער בריטישער סוחר, ביי א באנקעט לכבוד די דעלעגאטן צו דער אימפע־ריאלער קאנפערענץ אין לאנדאן, — איז דאס נים וויניקער ווי אן אומזין.

דאס הייסט היילן קאפיטאליזם, פאראורזאכט פון טשאד, מיט מער טשאד. דער עקאנאמישער קריזיס און די ארבעטסלאזיקייט זיינען דאך נים פאראורזאכט געווארן דורכדעם וואס וויניק סחורה איז פראדוצירט געווארן, נאר, פארקערט, דורכדעם, וואס ס׳איז געווען צופיל סחורה און ארבעטער זיינען אפגעזאגט געווארן פון די פאבריקן, — אזוי אז דער מארק האט פאר־לארן נאך מער קונים און די פראדוקציע האט נאך מער געמוזט באשריינקט ווערן.

לארד אינטשקייפ (און ער איז נים דער איינציקער) מיינט, אז צו באקעמפן דעם קריזיס מוז מען שניידן די ארבעטער שכירות און פארלענ־גערן די ארבעטס שטונדן. דאס וועט דאך אבער אומפארמיידלאך פירן צו א קלענערן קויף־קראפט פון די ארבעטער, פון איין זייט, און צו דער פאר־גרעסערונג פון די רייען פון ארבעטסלאזע, פון דער צווייטער זייט.

דער קאמף קעגן ארבעטסלאזיקייט און עקאנאמישן קריזיס מוז גיין אין דער אמת׳ן פונקט אין דער פארקערטער ריכטונג: קירצערע ארבעטס שעה׳ן און העכערע שכירות.

מיר וויסן ליידער אז לארד אינטשקייפס פלאן האט בעסערע שאנסן אויסגעהערט צו ווערן, ווי אונזערער . . . אינדיווידועלע אונטערנעמער זעען דאך נים ווייטער ווי זייערע באלדיקע אינטערעסן, און זייער וויניק פון זיי קאנען כאטש זעען אזוי ווייט, ווי א העגרי פערד, למשל, וואס גלויבט יא אין א העכערן לעבנס־שטייגער פאר די ארבעטער, ווי א מיטל פאר בעסערע געשעפטן.

ערשטע גרויסע קאנפערענץ פון אידיש־וויסנשאפט־לאכן אינסטיטוט נעמט אן וויכטיקע באשלוסן

איבער 500 פערזאן, צווישן זיי 91 פארשטייער פון 60 ארגאניזאציעס. א גרויסע צאל מיטגלידער און א צאל געסט האבן זיך באטייליקט אין דער ערשטער קאנפערענץ, וואס די אמעריקאנער אפטיי־לונג פון אידישן וויסנשאפטלאכן אינסטי־טוט האט אפגעהאלטן זונטאג, דעם 5טן אקטאבער, אין דער האיאס געביידע אין ניו־יארק ...

טיקסטע אידישע קולטור־אינסטיטוציעס אין דער וועלט.

די גרינדער פון ייוו״א האבן דערפילט די פאָרערונג, וואס איז שוין צייטיק געווען אין דער נייער אידישער קולטור און אין דעם פארצווייגטן אידישן לעבן, פאר א וויסנשאפטלאכער פארשונג און דערקער־נונג, און די ארבעטן און אויסגאבן פון ...

מיטגלידערשאפט

אויסגעהערט די באריכטן פון דער ביז־העריקער ארבעט און די אויסגאבן פון ייוו״א בכלל און פון אמעריקאנער אפ־טייל בפרט, אנערקענט די קאנפערענץ, אז די גרויסע און וויכטיקסטע אויפגאבן פון ייוו״א קאנען דורכגעפירט ווערן נאר ...

באגריסונג און די בעסטע וואונשן דער צווייטער סעסיע פון דער צענטראלער פארוואלטונג פון ייוו״א, אפגעהאלטן אין ווילנע דעם 7טן און 8טן אקטאבער.

באגריסונג

פארוואלטונג

רעזאלוציעס אנגענומען אויף דער קאנפערענץ

[illegible]

כאראקטעריסטישע עפיזאָדן פון דעם ניט־לאנג פארגאנגענעם רוסיש־אידישן לעבן אין רוסלאנד

דער בלוט בלבול

פון מ. פייקאָוו

באארבעט פון פ. זאלף און א. לאפין

מיין שונא — דער גלח

מיין גרויסע חשיבות אין די אויגן פון אזעלכע גרויסע פערזענלאכקייטן, און אויך גלייכצייטיק מיין גרויסע שפע פון חיונה, וואס האט געקוואלן ווי פון א קוואל, האט ארויסגערופן א בייזע קנאה ...

זיך זיינע גיפטיקע אויגן דורכרייסן דורך די פענסטער צו דעם פאלאץ, וואו עס ווע־רען געפראוועט פריילאכע מאלצייטן, און צווישן וועלכע ס׳געפינט זיך אויך דער אידל, מענדל.

מיין פריץ, האט מיט אים, דעם גלח, ...

רעטן און פריצים, שכנים פון מיין פריץ, וועלכע זיינען געקומען צו אים אין געסט, און ער דער גלח, שטייענדיק ביים אל־טאר, זינגענדיק די הייליקע תפלות, פלעגן ...

[illegible]

א מאדנע געשיכטע מיט א אידישן פאלקאוניק

פון ווילנע שרייבט מען

מיט א צייט צוריק האט זיך אין פוילן געטומלט וועגן א גר, וועלכן מען האט מגייר געווען אין ווארשע, און וועלכער האט זיך אוועקגעלאזט וואנדערן לויט׳ן פסק פון גערער רבי׳.

דער גר, וואס געפינט זיך איצט אין שטעטל פאסטאוו, דערציילט וועגן זיך אויסטערלישע מעשיות.

ווי דער גר גיט איבער, שטאמט ער ...

האט זיך געמאלדן צו דעם דארטיקן ראָ־בינאט. אין ראבינאט האט מען אים דעם ענין נים לייכט פארגעשטעלט, געמאכט פאר אים פארשיידענע שוועריקייטן און געהייסן קומען נאך אמאל אין עטלאכע וואכן ארום. ווען ער איז אבער געקומען אין עטלאכע וואכן ארום, האט מען אים שוין קיין שוועריקייטן נים געמאכט. די אפעראציע פון מל זיין האט דורכגעפירט דער באקאנטער אידישער דאקטאר ...

[illegible]

(פארטזעצונג פאלגט)